

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 667/2023-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **obce Lodno**, Lodno 228, zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Peter Strapáč, PhD., s.r.o., 17. novembra 3 215, Čadca, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 4Csp/49/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom postupu Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 4Csp/49/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Žilina v konaní sp. zn. 4Csp/49/2020 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Žilina **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychováje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 24. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 4Csp/49/2020 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Okresnému súdu navrhuje prikázať konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Požaduje tiež finančné zadosťučinenie 2 000 eur, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 667/2023-12 z 21. decembra 2023 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovateľka sa žalobou doručенou okresnému súdu 26. októbra 2020 domáhala voči žalovanej zaplata 2 453,93 eur s príslušenstvom z titulu nedoplatkov na nájomnom a službách spojených s užívaním bytu.

4. Okresný súd 18. novembra 2020 vyzval sťažovateľku na úhradu súdneho poplatku zo žaloby. Sťažovateľka súdny poplatok uhradila 30. novembra 2020. Okresný súd následne zasielal žalobu na vyjadrenie žalovanej, zásielku sa však žalovanej na adresu uvedenú v žalobe nepodarilo doručiť. Okresný súd preto uskutočňoval úkony smerujúce k zisteniu inej adresy žalovanej a doručeniu súdnej zásielky žalovanej (od 02/2021 do 01/2022 – lustrácie v registri obyvateľov, Sociálnej poisťovne, dopyty na útvary Policajného zboru, zamestnávateľov žalovanej). Vzhľadom na skutočnosť, že napriek uvedenému postupu sa žalobu žalovanej nepodarilo doručiť, okresný súd 26. januára 2022 pristúpil k náhradnému doručeniu žaloby v zmysle § 116 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

5. Okresný súd 21. novembra 2023 nariadil termín pojednávania na 17. január 2024, zároveň vyzval sťažovateľku na špecifikáciu žalovanej sumy. Sťažovateľka na výzvu reagovala podaním z 29. novembra 2023. Okresný súd na pojednávaní 17. januára 2024 vyhlásil rozsudok, ktorým žalovanej uložil povinnosť uhradiť sťažovateľke 2 429,93 eur s poplatkom z omeškania vo výške 0,5 ‰ zo sumy 2 429,93 eur od 27. októbra 2020 do zaplata do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 98,04 %.

III.

Argumentácia sťažovateľky

6. Podľa sťažovateľky je okresný súd v predmetnom konaní nečinný, postupuje neefektívne. Od zaplata súdneho poplatku sťažovateľkou (30. novembra 2020) neboli zo strany okresného súdu vykonané žiadne procesné úkony. Preto 2. novembra 2023 podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá bola posúdená ako dôvodná. Okresný súd 21. novembra 2023 po trojročnej pasivite doručil sťažovateľke predvolanie na pojednávanie spoločne s výzvou na bližšiu špecifikáciu uplatňovaného nároku. Z pohľadu sťažovateľky nejde o skutkovo a právne zložité konanie. Sťažovateľka je subjektom územnej samosprávy, ktorý hospodári a nakladá s verejnými prostriedkami, pričom žalovaná suma nie je pre ňu vôbec zanedbateľná.

IV.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

IV.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd uviedol chronologický prehľad uskutočnených úkonov. Poukázal na skutočnosť, že žalovanej sa nepodarilo doručiť žalobu na adresu uvedenú v žalobe, následkom čoho okresný súd zisťoval inú adresu žalovanej, no s negatívnym výsledkom. Z uvedeného dôvodu okresný súd napokon pristúpil k náhradnému doručeniu postupom podľa 116 ods. 2 CSP. Spis bol zákonnej sudkyňi predložený po vykonaní úkonov na prípravu pojednávania 21. apríla 2022. Zákonná sudkyňa sa 9. mája 2022 stala práceneschopnou, práceneschopnosť trvala do 19. júna 2022 a následne pretrvávala od 12. júla 2022 do 2. decembra 2022. Pre práceneschopnosť presahujúcu 6 kalendárnych týždňov došlo k prideleniu spisu zastupujúcemu sudcovi. Po ukončení práceneschopnosti bol spis vrátený pôvodnej zákonnej sudkyňi. Tá 13. novembra 2023 nariadila termín pojednávania na 17. január 2024, keď na pojednávaní meritórne rozhodla. Za obdobie neefektívnej činnosti súdu je možné považovať najviac obdobie od 21. apríla 2022 do 13. novembra 2023, pričom aj toto obdobie je nevyhnutné posudzovať v súlade s možnosťami súdu vec prejednať pri vybavovaní a rozhodovaní skôr napadnutých vecí a vecí, u ktorých je nevyhnutné, aby sa prejednali s väčšou rýchlosťou alebo neznesú odklad. Nedošlo k takému závažnému zásahu do práv sťažovateľky, aby bolo nevyhnutné ústavným súdom vysloviť ich porušenie.

IV.2. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľka uviedla, že konanie o zaplatenie sumy, v ktorom neboli žiadne skutočnosti sporné, keďže žalovaná sa akokoľvek v konaní nevyjadrovala, trvalo tri roky a tri mesiace. Išlo o skutkovo a právne nenáročný spor týkajúci sa nezaplatenia nájomného a úhrad spojených s užívaním bytu. Aj s prihliadnutím na tú skutočnosť, že jeden rok sa zo strany súdu doručovala podaná žaloba žalovanej na vyjadrenie, napadnuté konanie trvalo neprimerane dlho a boli v ňom prítomné prietahy, ktoré boli spôsobené okresným súdom. Množstvo spisov okresného súdu nemôže byť na ťarchu sťažovateľky. K nariadeniu pojednávania na 17. január 2024 došlo až po tom, ako sťažovateľka zaslala okresnému súdu sťažnosť na prietahy.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (napr. II. ÚS 55/98).

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľky.

12. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o žalobe o zaplatenie nedoplatkov na nájomnom a službách spojených s užívaním bytu. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov, nevykazuje preto známky zložitosti. Zo skutočností uvedených s'ťažovateľkou a okresným súdom ani z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o skutkovej zložitosti veci.

13. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd neidentifikoval žiadny postup na strane s'ťažovateľky, ktorý by v napadnutom konaní mohol mať negatívny vplyv na dĺžku konania.

14. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v priebehu napadnutého konania. Ústavný súd zistil, že okresný súd bol kontinuálne nečinný od marca 2022 (doručenie žaloby žalovanej) do 21. novembra 2023 (nariadenie termínu pojednávania), t. j. viac ako 19 mesiacov.

15. V súvislosti s argumentáciou okresného súdu poukazujúcou na personálne, organizačné aspekty týkajúce sa okresného súdu ústavný súd zotrváva na svojej judikatúre, podľa ktorej takéto okolnosti v zásade nie sú dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nie je pomenovanie príčin priet'ahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej s'ťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter (III. ÚS 103/2021). Priet'ahy v konaní nemožno ospravedlniť všeobecne známou preťaženosťou sudcov ani množstvom procesných úkonov sudcu; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i dohovore boli rešpektované, a prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe.

16. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania s'ťažovateľky, postupu okresného súdu poznamenaného nečinnosťou ústavný súd dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

17. Keďže napadnuté konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené a zo strany okresného súdu bude potrebné minimálne doručiť rozsudok stranám sporu, rozhodnúť o výške náhrady trov konania, pričom ústavnej sťažnosti je vyhovie, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby okresný súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

19. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada o priznanie finančného zadostučinenia 2 000 eur, ktoré považuje za primerané vzhľadom na okolnosti veci, pochybenie súdu.

20. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

21. Pri rozhodovaní o finančnom zadostučinení ústavný súd prihliadal na celkovú dĺžku napadnutého konania (od podania žaloby do podania ústavnej sťažnosti – 3 roky a 1 mesiac), konštatovanú nečinnosť okresného súdu, predmet konania, výšku žalovanej pohľadávky, skutočnosť, že medzičasom došlo k vyhláseniu rozsudku okresného súdu vo veci samej, ako aj na mimoriadnu pandemickú situáciu ochorenia COVID-19 v rokoch 2020 – 2022. Zohľadnil tiež, že sťažovateľka neurobila rozhodnutie vo veci, nepožadovala informácie o stave konania, sťažnosť na prietahy podala predsedovi okresného súdu až v novembri 2023 (hoci do uvedeného času jediný úkon smerujúci k sťažovateľke uskutočnil okresný súd v novembri 2020, keď ju vyzval na zaplatenie súdneho poplatku), čo nesvedčí v prospech záveru o intenzívnom pociťovaní právnej neistoty sťažovateľkou. Sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť tri týždne po podaní sťažnosti na prietahy predsedovi okresného súdu a vzápätí po tom, keď jej bolo zo strany okresného súdu doručené predvolanie na pojednávanie nariadené na 17. január 2024 (doručenie predvolania sťažovateľke 21. novembra 2023, podanie ústavnej sťažnosti 24. novembra 2023). Okolnosti veci preto neopodstatňujú okrem vyslovenia porušenia práva sťažovateľky aj priznanie finančného zadostučinenia. Deklarovanie porušenia práva sťažovateľky je pre ňu v danom prípade dostatočným zadostučinením. Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti sťažovateľky v časti požadovaného finančného zadostučinenia nevyhoviel (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

22. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 530,86 eur (bod 3 výroku nálezu). Pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom do 31. decembra 2023 [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Právny zástupca sťažovateľky je platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa náhrada trov zvyšuje o 20 % (88,48 eur). Za repliku sťažovateľky z 13. februára 2024

ústavný súd náhradu trov nepriznal, pretože nepriniesla nové skutočnosti alebo poznatky, ktoré by ústavnému súdu neboli už skôr známe.

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. marca 2024

Robert Šorl
predseda senátu